

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR

Euroopa andmekaitseinspektori arvamus ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa pangakonto arestimise määrus, et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades

(2011/C 373/03)

EUROOPA ANDMEKAITSEINSPEKTOR,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 16,

võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eriti selle artikleid 7 ja 8,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. oktoobri 1995. aasta direktiivi 95/46/EÜ üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise kohta ⁽¹⁾,

võttes arvesse taotlust arvamuse esitamiseks kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 (üksikisikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ühenduse institutsioonides ja asutustes ning selliste andmete vaba liikumise kohta) ⁽²⁾ artikli 28 lõikega 2,

ON VASTU VÕTNUD JÄRGMISE ARVAMUSE:

I. SISSEJUHATUS

25. juulil 2011 võttis komisjon vastu ettepaneku võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega luuakse Euroopa pangakonto arestimise määrus (edaspidi „Euroopa arestimismäärus“), et hõlbustada võlgade piiriülest sissenõudmist tsiviil- ja kaubandusajades ⁽³⁾.
- Ettepanek saadeti kooskõlas määruse (EÜ) nr 45/2001 artikli 28 lõikega 2 Euroopa andmekaitseinspektorile selle vastuvõtmise päeval. Enne ettepaneku vastuvõtmist konsulteeriti Euroopa andmekaitseinspektoriga mitteametlikult. Euroopa andmekaitseinspektoril oli sellise mitteametliku

konsulteerimise üle hea meel ning tal on rõõm näha, et peaaegu kõiki tema tähelepanekuid on lõplikus ettepanekus arvesse võetud.

- Käesolevas arvamusel selgitab ja analüüsib Euroopa andmekaitseinspektor lühidalt ettepaneku andmekaitse aspekte.

II. ETTEPANEKU ANDMEKAITSE ASPEKTID

II.1. Andmetöötlustoimingud kavandatud määruse alusel

- Kavandatud määrusega kehtestatakse Euroopa kaitsemeetme võtmise menetlus, mis võimaldab võlausalda ajal (hagejal) saada Euroopa pangakonto arestimise määruse (edaspidi „Euroopa arestimismäärus“), millega välditakse vahendite väljavõtmist ja ülekandmist võlgniku (kostja) ELis asuvalt pangakontolt. Ettepaneku eesmärk on parandada praegust olukorda, kus võlgnikel on „tülivate, aeganõudvate ja kulukate“ menetluste tõttu lihtne täitemeetmetest kõrvale hoida, kandes oma raha kiiresti ühes liikmesriigis asuvalt pangakontolt teises liikmesriigis asuval pangakontole ⁽⁴⁾.
- Kavandatud määruse alusel töödeldakse isikuandmeid mitmel viisil ja edastatakse neid erinevate osalejate vahel. Asjakohane on eristada kaht olukorda. Esimese puhul taotletakse Euroopa arestimismäärust enne kohtumenetluse algatamist või kui kohtuotsus, kohtulahend või ametlik juriidiline dokument ei ole täitmise liikmesriigis veel täitmisele pööratavaks kuulutatud ⁽⁵⁾. Teise puhul taotletakse Euroopa arestimismäärust pärast täitmisele pööratava kohtuotsuse, kohtulahendi või ametliku juriidilise dokumendi saamist.
- Esimeses olukorras annab hageja nii enda kui ka kostja isikuandmed (identifitseerimisandmed, kostja pangakonto andmed, asjaolude kirjeldus ja tõendid toimunu kohta) sellele riiklikule kohtule, kus tuleb kohtualluvuse suhtes kohaldatavate eeskirjade kohaselt algatada sisuline kohtumenetlus. Taotluse esitamisel kasutatakse ettepaneku I lisas sätestatud vormi (vt ettepaneku artikkel 8).

⁽⁴⁾ Vt ettepaneku seletuskiri, lk 4.

⁽⁵⁾ Ametliku juriidilise dokumendi mõiste on määratletud ettepaneku artikli 4 lõikes 11 ning see tähendab dokumenti, „mis on päritolu-liikmesriigis ametlikult koostatud või ametliku juriidilise dokumendina registreeritud ning mille ehtsus: a) lähtub dokumendi allkirjast ja sisust ning b) on kindlaks tehtud ametiasutuse või muu selleks volitatud asutuse poolt“.

⁽¹⁾ EÜT L 281, 23.11.1995, lk 31.

⁽²⁾ EÜT L 8, 12.1.2001, lk 1.

⁽³⁾ Vt KOM(2011) 445 (lõplik).

7. Teises olukorras saadab hageja kostja isikuandmed (identifitseerimisandmed, kostja pangakonto andmed ning kohtuotsuse, kohtulahendi või ametliku juriidilise dokumendi koopia) kas kohtuotsuse või kohtulahendi teinud kohtule või, ametliku juriidilise dokumendi puhul, ametliku juriidilise dokumendi koostamise liikmesriigi pädevale asutusele või otse täitmise liikmesriigi pädevale asutusele. Taotluse esitamisel kasutatakse ettepaneku I lisas sätestatud vormi (vt artikkel 15).
8. Mõlemal juhul peab hageja esitama kostja ja tema pangakonto(de) kohta kogu teabe, mis on vajalik, et pank või pangad saaksid tuvastada kõnealuse kostja ja tema pangakonto(d) (vt ettepaneku artikkel 16). Füüsiliste isikute puhul hõlmab selline teave kostja täisnime, panga nime, pangakonto numbrit (pangakontode numbreid), kostja täielikku aadressi ning tema sünniaega või isikukoodi või passi numbrit. Kõik need andmed kajastuvad I lisas sätestatud vormis (vt I lisa punkt 4.7). Vorm sisaldab ka kostja telefoninumbrit ja e-posti aadressi käsitlevaid andmehälju, mille täitmine ei ole kohustuslik (vt I lisa punkt 3).
9. Kui hagejal puudub teave kostja pangakonto kohta, võib ta ettepaneku artikli 17 kohaselt taotleda täitmise liikmesriigi pädevalt asutuselt vajaliku teabe hankimist. Selline taotlus tuleb esitada Euroopa arestimismääruse taotluses ning see peab sisaldama „kogu hageja käsutuses olevat teavet” kostja ja tema pangakontode kohta (vt artikli 17 lõiked 1 ja 2). Kohus või arestimismäärusi tegev asutus teeb Euroopa arestimismääruse ja edastab selle täitmise liikmesriigi pädevale asutusele, kes kasutab „teabe hankimiseks kõiki asjaomases täitmise liikmesriigis kättesaadavaid asjakohaseid ja mõistlikke vahendeid” (artikli 17 lõiked 3 ja 4). Teabe hankimise viis on üks järgmistest: kohustades kõiki oma territooriumil asuvaid panku avaldama teabe selle kohta, kas kostjal on nende pangas konto või mitte, ning tagades pädeva asutuse juurdepääsu teabele, kui see on riigi ameti- või haldusasutuste käsutuses registrites või muul moel (artikli 17 lõige 5).
10. Artikli 17 lõikes 6 on rõhutatud, et artikli 17 lõikes 4 nimetatud teave peab olema „piisav kostja pangakonto või pangakontode tuvastamiseks, asjakohane ega tohi olla ülemäärane ja peab piirduma järgmisega: a) kostja aadress; b) pank või pangad, kus kostjal on pangakonto või pangakontod; c) kostja pangakonto number või pangakontode numbrid”.
11. Ettepaneku mitme sättega kaasneb teabe, sealhulgas isikuandmete piiriülene vahetamine. Edastades Euroopa arestimismääruse täitmise liikmesriigi pädevale asutusele, kasutab kohus või arestimismäärusi tegev asutus ettepaneku II lisas sätestatud vormi (vt ettepaneku artiklid 21 ja 24). Nimetatud vorm sisaldab kostja kohta vähem andmeid, sest selles ei ole märget kostja sünniaja, isikukoodi, passi numbrit, telefoninumbri ega e-posti aadressi kohta. Kavandatud määruses kirjeldatud mitmesuguste meetmete põhjal võib ilmselt järeldada, et see on tingitud asjaolust, et kostja pangakonto number (pangakontode numbrid) on juba ilma igasuguse kahtluseta kindlaks tehtud või et täitmise liikmesriigi pädev asutus peab sellist teavet ettepaneku artikli 17 kohaselt veel koguma.
12. Artiklis 20 on käsitletud kohtute vahelist teabevahetust ja koostööd. Teavet kõikide oluliste asjaolude kohta võib küsida otse või otsusega 2001/470/EÜ⁽¹⁾ loodud tsiviil- ja kaubandusasju käsitleva Euroopa õiguslase koostöö võrgustiku kontaktpunktide kaudu.
13. Kolme tööpäeva jooksul pärast Euroopa arestimismääruse kättesaamist teavitab pank täitmise liikmesriigi pädevat asutust ja hagejat, kasutades ettepaneku III lisas sätestatud vormi (vt artikkel 27). Nimetatud vormiga nõutakse kostja kohta sama teavet kui II lisas sätestatud vormiga. Artikli 27 lõikes 3 on sätestatud, et pank võib kinnituse edastada turvalise elektroonilise sidevahendi kaudu.

II.2. Andmekaitseõuded

14. Kavandud määrusega hõlmatud mitmesuguste andmetöötlemistoimingute teostamisel tuleb nõuetekohaselt järgida direktiivis 95/46/EÜ ja seda rakendavates siseriiklikes õigusaktides sätestatud andmekaitse-eeskirju. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel, et seda on rõhutatud ettepaneku põhjenduses 21 ja artikli 46 lõikes 3. Samuti tunnustab Euroopa andmekaitseinspektor ettepaneku põhjenduses 20 esitatud viidet Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklitele 7 ja 8.
15. Teatavad andmed hageja ja kostja kohta on Euroopa arestimismääruse nõuetekohaseks toimimiseks asendamatud. Andmekaitse-eeskirjade kohaselt tohib kasutada üksnes proportsionaalset ja tegelikult vajalikku teavet. Euroopa andmekaitseinspektoril on rõõm näha, et komisjon on käesoleva ettepaneku kohase isikuandmete töötlemise proportsionaalsust ja vajalikkust tõsiselt kaalunud.

⁽¹⁾ EÜT L 174, 27.6.2001, lk 25.

16. Seda näitab eeskätt ettepaneku artiklites 8, 15 ja 16 ning lisades nõutavate isikuandmete piiratud loetelu. Euroopa andmekaitseinspektor avaldab rahulolu selle üle, et isikuandmete hulk väheneb eri lisades, mis vastavad Euroopa arestimismääruse menetluse eri etappidele. Üldiselt ei ole Euroopa andmekaitseinspektoril põhjust arvata, et nõutavad andmed lähevad kavandatud määruse eesmärgist kaugemale. Sellega seoses on Euroopa andmekaitseinspektoril veel vaid kaks tähelepanekut.
17. Esimene neist on seotud kavandatud määruse lisades nõutavate andmetega hageja aadressi kohta. Ettepaneku artikli 25 kohaselt toimetatakse kostjale Euroopa arestimismäärus ja kõik kohtule või pädevale asutusele arestimismääruse saamiseks esitatud dokumendid, mis ilmselt hõlmavad I, II ja III lisa sätestatud teavet. Viidatud ei ole võimalusele, et hageja saab taotleda oma aadressiandmete eemaldamist eri dokumentidest enne nende kostjale saatmist. Kuna teatavatel asjaoludel võib hageja aadressiandmete kostjale teatamisega kaasneda oht, et kostja avaldab hagejale kohtuvälist survet, soovib Euroopa andmekaitseinspektor seadusandjal lisada artiklisse 25 võimaluse, et hageja saab taotleda selliste üksikasjade eemaldamist enne teabe kostjale esitamist.
18. Teine tähelepanek on seotud I lisa kohaste telefoninumbrit ja e-posti aadressi käsitlevate andmeväljadega, mille täitmine ei ole kohustuslik. Kui see teave on lisatud andmeväljadena, mida saab kasutada juhul, kui muud kontaktandmed kostja kohta puuduvad, tuleks seda selgitada. Vastasel korral ei ole põhjust neid andmevälju säilitada.
19. Seda, et komisjon on tõsiselt kaalunud käesoleva ettepaneku kohase isikuandmete töötlemise proportsionaalsust ja vajalikkust, näitab ka ettepaneku artiklis 16 ning artikli 17 lõigetes 1 ja 6 esitatud sõnaselge viide vajalikkuse põhimõttele. Artiklis 16 on viidatud kogu teabele, mis on „vajalik” kostja tuvastamiseks, artikli 17 lõikes 1 on viide „vajalikule” teabele ning artikli 17 lõikes 6 on korratud direktiivi 95/46/EÜ artikli 6 lõike 1 punkti c sõnastust, mille kohaselt andmed peavad olema piisavad ja asjakohased ning ei tohi olla ülemäärased. Euroopa andmekaitseinspektor on nimetatud sätetega rahul, sest nende põhjal on ilmne, et isikuandmete kogumine peab toimuma kooskõlas vajalikkuse põhimõttega. Sellegipoolest tekivad seoses artikliga 17 mõned küsimused.
20. Artikli 17 lõike 2 kohaselt peab hageja esitama „kogu hageja käsutuses oleva teabe” kostja ja tema pangakonto(de) kohta. Tegemist on laia sõnastusega, millega võib kaasneda kostja kohta igasuguse teabe esitamine. Kõnealuses sättes ei ole selgitatud, et asjaomane teave peaks piirduma kostja ja tema pangakonto(de) tuvastamiseks vajalikuga. Euroopa andmekaitseinspektor soovib lisada artikli 17 lõikesse 2 vastava piirangu.
21. Artikli 17 lõikes 4 esitatud viide „kõik asjakohased ja mõistlikud vahendid” võib tähendada uurimismeetodeid, millega tõsiselt sekkutakse kostja eraellu. Loetuna koos artikli 17 lõikega 5 selgub aga, et nimetatud vahendid piirduvad käesoleva arvamuse punktis 9 kirjeldatud kahe meetodiga. Ent vältimaks igasuguseid arusaamatusi seoses pädevale asutusele kättesaadavate vahendite ulatusega, peaks seadusandja kaaluma viite „kõik asjakohased ja mõistlikud vahendid” asendamist viitega „üks kahest lõikes 5 nimetatud meetodist”.
22. Seoses artikli 17 lõike 5 punktis b nimetatud kahe meetodiga on Euroopa andmekaitseinspektoril küsimusi neist teise kohta. Asjaomane meetod on seotud pädeva asutuse juurdepääsuga teabele, kui see on riigi ameti- või haldusasutuste käsutuses registrites või muul moel. Ettepaneku I lisa on viidatud „olemasolevatele avalikele registritele” (vt I lisa punkt 4). Selguse mõttes tuleks täpsustada, mida ettepaneku artikli 17 lõike 5 punktiga b tegelikult silmas peetakse. Tuleb rõhutada, et mitte üksnes kogutud teave ei pea olema vajalik kavandatud määruse eesmärkide täitmiseks, vaid vajalikkuse ja proportsionaalsuse põhimõttele peavad vastama ka teabe kogumise meetodid.
23. Seoses andmete piiriülese vahetamisega mitmesuguste osalevate üksuste vahel ei näe Euroopa andmekaitseinspektor andmekaitse seisukohast mingeid erilisi probleeme. Täiendavalt kaaluda oleks vaja vaid ettepaneku artikli 27 lõiget 3. Selle kohaselt võivad pangad edastada oma kinnituse (kasutades III lisa sätestatud vormi) turvalise elektroonilise sidevahendi kaudu. Kasutatud on sõna „võima”, sest elektroonilise sidevahendi kasutamine on alternatiiv kinnituse edastamisele tavapostiga. See tuleneb III lisast. Artikli 27 lõike 3 eesmärk on lubada pankadel kasutada elektroonilisi sidevahendeid, seda aga ainult juhul, kui need on turvalised. Euroopa andmekaitseinspektor soovib seadusandjal asjaomast sätet selgitada, sest praegust teksti võib tõlgendada nii, nagu ei oleks *turvaliste* vahendite kasutamine kohustuslik. Artikli 27 lõike 3 võiks asendada järgmisega: „Pank võib kinnituse edastada elektroonilise sidevahendi kaudu, kui see vahend on turvaline kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artiklitega 16 ja 17”.

III. JÄRELDUS

24. Euroopa andmekaitseinspektoril on hea meel näha Euroopa arestimismäärust käsitlevas kavandatud õigusaktis esilekerkinud mitmesuguste andmekaitseküsimuste lahendamiseks tehtud jõupingutusi. Konkreetsemalt hindab ta vajalikkuse põhimõtte kohaldamist ja sellele viitamist. Euroopa andmekaitseinspektor leiab aga, et kavandatud määrus vajab siiski mõningaid täiendavaid parandusi ja selgitusi. Euroopa andmekaitseinspektor soovib:

- kaaluda artiklisse 25 sellise võimaluse lisamist, mille kohaselt hageja saab taotleda oma aadressiandmete eemaldamist kostjale esitatavast teabest;
- jätta I lisast välja andmeväljad, mille täitmine ei ole kohustuslik (kostja telefoninumber ja e-posti aadress), kui tegelik vajadus nende järele ei ole tõendatud;
- piirata hageja poolt artikli 17 lõike 2 alusel esitatavat teavet sellega, mis on vajalik kostja ja tema pangakonto(de) tuvastamiseks;

- kaaluda artikli 17 lõikes 4 esitatud viite „kõik asjakohased ja mõistlikud vahendid” asendamist viitega „üks kahest lõikes 5 nimetatud meetodist”;
- selgitada, mida peetakse silmas artikli 17 lõike 5 punktis b viidatud „olemasolevate avalike registre” all;
- sõnastada artikli 27 lõige 3 ümber järgmiselt: „Pank võib kinnituse edastada elektroonilise sidevahendi kaudu, kui see vahend on turvaline kooskõlas direktiivi 95/46/EÜ artiklitega 16 ja 17”.

Brüssel, 13. oktoober 2011

Euroopa andmekaitseinspektori asetäitja
Giovanni BUTTARELLI